

JOZEF KARIKA

Tma

PO TRHLINĚ A STRACHU
PRICHÁZÍ JEŠTĚ DEŠIVĚJŠÍ TMA!

ARGO

a r g o

TMA

JOZEF KARIKA

TMA

a r g o

Přeložil Jiří Popiolek

Czech edition © ARGO, 2018
Copyright © Jozef Karika, 2018
Translation © Jiří Popiolek, 2018
Cover design © Neil Johnston, 2018
ISBN 978-80-257-2673-0 (váz.)
ISBN 978-80-257-2733-1 (e-kniha)

PRVNÍ DEN

I

Vrzání sněhu mě bodalo do uší, nedočkavostí jsem téměř běžel. Při každém kroku jsem se bořil a oddechoval jako kuň, pot se ze mě jen lil.

Paráda, nic lepšího jsem v posledních týdnech nezažil!

Každé zavržení znamenalo, že jsem o kousek dál od města.

Už se to tam nedalo vydržet, i když jsem chtěl a přál jsem si to z celého srdce, ale marně. Opravdu to nešlo, pokus vytvořit vánoční atmosféru by byl už příliš, takový výkon bych určitě nezvládl.

Každá hodina ve společném bytě s Natálií mě stála kvanta sil, brodit se sněhem byla proti tomu pohodová nedělní vycházka. Nelitoval jsem námahy, vyčerpání zbytku dovolené, osamělých Vánoc ani toho, že nejbližší týden neprohodím s nikým ani slovo. Nelitoval jsem vůbec ničeho, naopak, s každým nádechem mrazivého vzduchu jsem pookřívával.

Slovíčko „rozvod“ zatím nepadlo. Aspoň ne nahlas, v myslích se nám ale ožívalo každodenně. Neměli jsme špatné manželství, vůbec ne, tři roky od svatby uběhly bez problémů. Až potom se něco podělalo, ani nevím co – najednou nám to skřípalo, pokusy o záchranu nezabíraly, právě naopak: čím víc jsme se snažili, tím to šlo hůř. Posledních šest měsíců znamenalo očištec. Vlastně, kašlu na jemné vyjadřování, žádný očištec – peklo!

Hádali jsme se skoro každý den. Nechtěli jsme se hádat, oba jsme si přáli chvíli klidu, aspoň krátkou chvíli, vždyť jsme už padali vyčerpáním. Ale sotva jsme zůstali v bytě sami, vzduch se začal chvět, atmosféra houstla. Netrvalo dlouho – většinou stačily minuty, a když jsme oba zatínali zuby, tak hodiny – a tichá nervozita se měnila v nespokojenost, a ta v nevraživost.

Lezl mi na nervy každý Natáliin pohyb, každý její výdech nebo slovo, které vypustila z úst. U ní to bylo stejné, vadil jsem jí celý, naprosto. Dříve či později to pak jeden z nás nevydržel, prohodil něco útočného, nebo se k tomu ani nedostal – stačilo obyčejné slůvko podbarvené rýpavým tónem. A už to jelo, už se to valilo – do pěti minut vypukla prudká, nenávistná, vysilující hádka. Jako na povel, dalo se na to spolehnout.

Dva dospělí lidé, kteří se nechtějí hádat.

Klik, prostřih o čtyři minuty později – dvě neovládající se bytosti zbavené důstojnosti, které po sobě ječí ty nejhorší, nejhnusnější urážky, třískají dveřmi a sem tam rozbijí vázu, sklenici nebo talířek.

Pokoušel jsem se o smír a rozumné řešení, dal jsem jí přecíst knihu *Manželská tonutí* od doktora Plzáka, ale hodila ji po mně tak prudce, že mě ostrý roh vazby poškrábal do krve.

Přiznám se – a teď, když si vykračuju po zasněžené pláni, si to už můžu dovolit – začal jsem se Natálie bát. Chlap – nechlap, fakt jsem se jí bál. Byla stále agresivnější a házela po mně čím dál tvrdší předměty. Jednou nebo dvakrát jsem se probudil ze spánku na gauči v obýváku a uviděl ji na prahu dveří. Jenom tak stála a hleděla na mě. Oblečená v noční košili, ve dvě v noci. Když si všimla, že jsem se probudil, beze slova se otočila a odešla do ložnice.

Vybavovaly se mi příběhy o její pomstychtivosti, které mi vyprávěla, když jsme spolu chodili na rande. Z paměti se mi vynořovaly útržky příhod, jak na středoškolském lyžařském zájezdu vylila spolužákům všechn alkohol, nebo jak nepříjemným spolubydlícím na internátě vytopila pokoj. Milé výstřelky, říkal jsem si tehdy. Teď už mi tak vtipné nepřipadaly. Bát se usnout ve vlastním bytě, nejednou procítnout z neklidného snu a zkontrolovat pohledem dveře, jestli v nich nestojí postava v noční košili, to není bůhvíjaká zábava.

Slovní souboje i neklid mě vyčerpávaly, přestávalo mi to myslet. A já se právě myšlením žívím. Někteří lidé se domnívají, že scenáristé to mají lehké – sedí si hezky v teple, sem tam něco natukají do počítače, a shrábnou za to velké peníze. Jasně. Přál bych jim makat na denním televizním seriálu. Myslet na všechny dějové linie a oblouky, vymýšlet každodenní dávku emocí a dramata, ale ne zas příliš velká a nezvratná, vždyť seriál nesmí diváky pobouřit, musí běžet dál, pořád stejný, ale zároveň jiný. Desítky, někdy stovky epizod, teoreticky donekonečna. Jenom si to zkuste, dámy a pánové, jenom si to zkuste, vy mudrlanti, když vám hučí v hlavě, třesou se vám prsty a z neustálého manželského stresu se vám při každém prudším pohybu rozbuší srdce. Například když vstanete, abyste si zalili čaj. Bylinkový, bez cukru a medu, protože vnitřnosti máte jako na vodě a s každou přísadou riskujete křeče nebo rychlou cestu na záchod.

Už jsem to nezvládal, namouduši ne, potřeboval jsem vypadnout. Neudělal jsem to jenom kvůli sobě; Natálie na tom nebyla o nic líp, i ona mlela z posledního. Když jsem udělal chybu v práci já, producentka mi otřískala scénář o hlavu a nevydělal jsem si ani na slanou vodu. Kdyby ale udělala chybu Natálie, mohly být následky mnohem horší. Pracovala v lékárně jako farmaceutka – vydávala léky na předpis, vyráběla různé odpornosti, extrahovala léčivé látky. Několikrát jsem to viděl, když mě vzala do malé laboratoře za lékárnou. Pokaždé mě to dojalo, ohromovala mě její soustředěnost a preciznost. Jak tak stála v bílém plášti a drtila v hmoždíři bylinky, vzal bych si ji znovu. Přes to všechno, i přes poslední půlrok.

Jestli mě nenáviděla? Nevím, asi jsme na tom byli stejně. Někdy maximální nevraživost, záblesky nenávisti, jindy stejně intenzivní záblesky lásky. Ať už jsme se pohádali jakkoli prudce, pokaždé mi přinesla z lékárny bylinkový čaj na žaludeční problémy, sedativa nebo zvlhčující kapky do očí, které jsem měl vysušené

z dlouhého psaní. Ne, nebuď směšný, nechtěla mě otrávit. Sice mě to napadlo, ale taková bestie to přece jenom nebyla. Aspoň zpočátku, teď už bych za to ruku do ohně nedal.

I proto jsem se sbalil a vypadl – oddechový čas, půl království za několik dní relaxování. Do batohu jsem naházel suché polotovary a potraviny na přežití v nehostinném prostředí, taštičku s hygienickými potřebami, několik kousků spodního prádla, tepláky, trička, svetr, láhev petroleje, balíček zápalek, pracovní zápisník a diktafon a k batohu jsem přivázal spacák. Nic víc jsem nepotřeboval, všechno ostatní jsem navlékl na sebe – do hor jsme chodívali často, nezdá se i v zimě, vybavil jsem se kvalitně. Už už jsem vycházel z bytu, když jsem zaváhal. Ozvala se ve mně nějaká předtucha. Chtěl jsem nad tím mávnout rukou a konečně zpoza bzučících stěn utéct, ale zvítězilo mé zbabělejší já. Vrátil jsem se do obýváku, otevřel pokojový trezor a vytáhl matný revolver Taurus s krátkou hlavní. Zkontroloval jsem bubínek, bylo v něm pět nábojů kalibru 0,38.

Jistota je jistota, pomyslel jsem si a přihodil zbraň do batohu.

II

Srub v horách na severním okraji Malé Fatry koupil otec v roce 1984. Narazil na něj během túry, okouzlit ho na první pohled. Stál v pusté a nezalidněné oblasti na vrchu Sokolie. Samozřejmě, nebyl uprostřed panenské přírody, přímo v národním parku žádné stavby povolené nejsou, ale cesta z nejbližších vesniček – Nižných Kamenců nebo Belé – zabrala dobrou hodinu. V zimě i dvojnásobek.

Otec nás tam vodíval skoro každý rok; dodnes nevím, čím ho srub tak okouzlit. Obyčejná dřevěnice se zděnými základy. Jistě, po více než desetiletí úprav a zvelebování, do nichž se pouštěl, dokud toho bych schopen, vypadala mnohem lépe. Možná proto jsem se jí po otcově smrti nezbavil.

S Natálií jsme tam zašli jenom dvakrát nebo třikrát, a nikdy jsme nepobyli dlouho. Moje druhá polovička chodila do hor ráda, ale jinak byla spíš městský typ, delší pobyt v přírodě ji nelákal. Nakonec, ani já jsem se ve srubu necítil nejpříjemněji. Každou chvíli mě přepadaly sice hezké, ale zbytečné sentimentální vzpomínky na dobu dětství, pobyty s rodiči, jídla z plodů přírody nebo štiplavý kouř, který se šířil ze zděných kamen. Ten jsem tam cítil do teď, jeho zápach mi rozhodně neprospíval.

I přesto jsem se dnes přímo vznášel. Několikadenní ticho, klid od všeho a od všech, time out – rajská představa. Z domu jsem vyrazil hned ráno, nehodlal jsem ztrácet čas. Nejel jsem autem, to zůstalo před panelákem. Nechtěl jsem hrotit situaci, ať Natálce zbytečně nestoupne tlak. Na stole jsem nechal vzkaz, že potřebuju vypadnout. Zhruba na týden. To stačilo, víc informací nepotřebovala. Nastoupil jsem do dálkového autobusu a jel do Terchové. Odtamtud to byl do Kamenců jenom skok; tam začala ta opravdová túra.

Přebrodil jsem se na úpatí vrchu Sokolie, vkročil do údolí a zanoril se mezi horské masivy. Ke srubu nevedla žádná turistická stezka, jenom neoficiální cestičky, teď zasněžené a pokryté stopami lesní zvěře. Trasu jsem naštěstí obstojně znal, orientoval jsem se podle terénu a okolních kopců. Nebylo to extra náročné, ale ani úplná brnkačka. Musel jsem se prosmyknout kolem několika skalisek, opatrně přejít kluzkou úžinu nad strmým a hlubokým srázem, dokonce podlézt několik spadlých stromů. Když jsem kopec obešel a dostal se na jižní úpatí, bylo to už dobré. Čekala mě sice strmá, ale příjemná cesta hustým lesem.

Každým krokem jsem se cítil lépe, svobodněji, v životě jsem se na srub tak netěšil. Mířil jsem nahoru, nabral jsem slušnou výšku, čas od času se mi mezi stromy naskytl královský výhled na úzké údolí pode mnou. Říká se mu Velká Bránica, jako dítěti mi ten název připadal strašně směšný.

Zdolal jsem další dvě namrzlé hromady sutí a ocitl se zhruba ve dvou třetinách kopce. Odteď půjdu po rovince, už ne dlouho, nanejvýš dvacet minut. Horský vzduch na mě působil blahodárně, najednou mě vrzání sněhu nedráždilo, právě naopak, uklidňovalo mě. Zastavil jsem se a zahleděl se na jih, k hlavnímu hřebeni. Ze zimního oparu trčely zasněžené vrcholky Malé Fatry – Velký a Malý Kriváň. Slunce je ozařovalo ve správném úhlu, takže vypadaly jako posypané blyštícími se krystalky. Spokojeně jsem vydechl a sledoval, jak se obláček páry vznáší v mrazivém vzduchu.

Ticho, dokonalé, ničím nerušené ticho, perfektní viditelnost, čistý vzduch – přesně tak jsem si to představoval. Vykročil jsem dál, chtěl jsem poslední úsek zdolat co nejdřív. Nakonec mi to trvalo mnohem déle, než jsem čekal. Zatímco na úpatí moc sněhu nebylo, pod vrcholkem jsem se do něj bořil až po stehna. Dal jsem si pořádně do těla; než jsem se přebrodil na paseku, parádně jsem si zatrénoval. I batoh mi připadal čím dál těžší a na každém kroku mi odíral zpocená záda. Ale stálo to za to; když jsem mezi

stromy uviděl známou sedlovou střechu, spadla ze mě veškerá únava. Byl jsem na místě, srub jsem měl přímo před sebou, dřepěl pod nánosem sněhu, ale i tak mě poznal a zapraštěl staříčnými trámy, aby mě přivítal.

III

„Ahoj, stařenko,“ pozdravil jsem a zamával. Otec se takhle vítal s dřevěnicí pokaždé, když jsme sem dorazili.

Přešel jsem paseku napříč, srub byl orientovaný na východ. Zastavil jsem se před tlustými dveřmi sbitými z prken a mladých kmenů – nedalo mi to a znovu jsem si vychutnal výhled po okolí. Paseka končila prudkým srázem, za kterým se rozlévalo zvlněné moře vrcholků smrků. Les tady byl hustý, až moc hustý, proto se ke srubu chodilo oklikou.

Scenérie ale vynahrazovala všechno; každému muselo být jasné, proč si někdo dal tu námahu a postavil srub na takhle odlehlém místě. Jistě, nebylo to jediné obydlí v této oblasti. Věděl jsem, že v širším okolí jsou ještě dvě nebo tři podobné dřevěnice – jako děti jsme k nim chodívali na výlety. Cestu bych už nenašel, ale pokud si dobře vzpomínám, výpravy k nim zabraly nanejvýš hodinku nebo dvě, takže narušení klidu nehrozilo žádné. Zaostřil jsem pohled na skalnatý vrcholek Velkého Rozsutce rýsující se na východě.

„Paráda, naprostá paráda,“ vydechl jsem spokojeně, vytáhl jsem staré železné klíče a pustil se do odemykání obou masivních zámků. Nešlo to snadno, vždycky s nimi bylo nutné zabojovat, přece jen měly svůj věk, byly zašlé a rezavé. Nakonec ale povolily a dveře se s vrzáním otevřely.

Ovanuly mě staré známé pachy, ne všechny mi byly příjemné. Vonělo tu dětství i pohostinnost, ale ucítil jsem i stopy plísně, a dokonce rozkladu – asi chciplý netopýr nebo myš. Interiér nevypadal příliš lákavě, žádný hotel Kempinski. Jediná místnost, po obvodu dřevěné police, pod oknem lavice. Stůl se židlí, skříň, v koutě dvě k sobě přisunuté válendy. Uprostřed místnosti stála

zděná kamna s vývodem do komína a s výklenkem na dřevo. Paliva tu naštěstí bylo dost; v místnosti mrzlo a věděl jsem, že potrvá několik hodin, než se jakžtakž vyhřeje. Sundal jsem si ze zad batoh; vybalování přijde na řadu později, nejdřív je třeba rozdělat oheň.

Podářilo se mi to překvapivě rychle, třísky i tlustší polena byly dobře vysušené, stačilo je podložit papírem a rychle se rozhořely. Když se plamínky zvětšily a oheň příjemně praskal, zavřel jsem vstupní dveře, vzdušný tah už nebyl nutný. Zůstal jsem oblečený, počítal jsem s tím, že bundu, čepici ani šálu si do večera nesundám.

Okna nezdobily jenom mrazivé ornamenty, byla i pořádně zaprášená, takže jsem z police vzal hadr a trochu je utřel. Všiml jsem si, že světlo se ztrácí; ještě nebyly ani tři hodiny odpoledne, ale nejjasnější část dne končila. Odteď se bude stmívat a nejpozději za dvě hodiny zahalí paseku obklopenou smrký tma.

Zakručelo mi v břiše – nebylo divu, vždyť jsem od rána kromě kousku sýra, plátku šunky a půlky rohlíku nic nejedl. Nevadí, počítal jsem s tím. Na policích bylo rozložené veškeré kuchyňské nádobí. Vzal jsem si vhodný hrnec, vyšel před srub, nabral do něj sníh a vrátil se ke kamnům. Z batohu jsem vytáhl krabici se sáčky s rýží, které stačilo krátce povařit. Nezapomněl jsem ani na mraženou zeleninu.

„Děkuju moc, Natálko, díky tobě si umím sám i uvařit,“ prohodil jsem a poslal jí vzduchem pusou. Po čtvrt hodině nepříjemné pachy ustoupily a srub provonělo zeleninové rizoto, na které se mi sbíhaly sliny.

Než jsem se najedl – a svobodně si zamlaskal – setmělo se úplně. Věděl jsem, že ve srubu jsou zásoby petroleje, ale neponechal jsem nic náhodě a přinesl s sebou plnou láhev. Měl bych čím svítit celou polární noc. Oprášil jsem otlučenou petrolejku, u které jsme kdysi s rodiči hrávali člověče, nezlob se. Kdybych prohledal police důkladně, nejspíš bych objevil i drobné plastové figurky. Jenže se mi nechtělo odkrývat minulost, někdy člověku bohatě